

Dr. **Maja Bogataj Jančič** v vlogi zastopnice Univerze v Ljubljani: »Univerza v Ljubljani je najpomembnejša raziskovalna in izobraževalna institucija v Sloveniji. Trenutno predseduje tudi Rektorski konferenci RS.

Univerza v Ljubljani, tako kot njej podobne organizacije v Evropi in svetu, se zaveda pomena avtorskopravne ureditve za delovanje njenih članov. Ključne so določbe, ki urejajo znanstveno raziskovanje, poučevanje in določbe, ki vplivajo na razširjanje rezultatov znanosti. Med njimi ima velik pomen odprta znanost, kar priznava tudi Slovenija v svojih strateških dokumentih.

V postopku spreminjanja zakonodaje se je Univerza angažirala zlasti glede izjeme za poučevanje in zato se osredotočamo na to problematiko tudi danes. Slovenska avtorskopravna zakonodaja se je vse do zadnjih sprememb ponašala z napredno ureditvijo in Univerza v Ljubljani je v zakonodajnem postopku podala predloge, da se takšna ureditev ohrani in izboljša za digitalno okolje. Pripravljalci predloga zakona tega niso v ničemer upoštevali. Izjema za poučevanje z uporabo digitalnih sredstev ali na daljavo je po novem plačljiva, žal se je celo obseg že obstoječe izjeme za neposredni pouk, dodatno pa so založniki uspeli, da izjema ni veljavna za primere, ko so vsebine licencirane na trgu. Po novem bodo torej morale izobraževalne institucije plačevati za uporabo avtorskih del, ki jih bodo pri poučevanju uporabljali učitelji in predavatelji za t. i. ilustrativne namene. To v praksi pomeni, da bodo učitelji in predavatelji v razredu ali preko spletnih orodij svojo razlago lahko podkrepili npr. s fotografijami, izseki filmov ali drugih avtorskih del, da bi bilo njihovo poučevanje bolj zanimivo, tako kot so to sicer počeli do sedaj brez kakršnihkoli nasprotovanj imetnikov pravic, ampak od zdaj naprej bodo kolektivne organizacije (ZAMP, SAZAS, AIPA, IPF) za to prejemale nadomestila. Ustavnoopravno bolj uravnotežen režim bi bil, da se za te namene določi prosta uporaba, tako kot smo jo za neposredni pouk poznali že prej. Takšno uporabo dopušča tudi direktiva in so jo sosednje države, kot npr. Madžarska in Hrvaška, tudi sprejele. Sprašujemo se: zakaj je Slovenija ravnala drugače? Ob sprejetju zakona smo dobili pojasnilo, da spremembe zakona ne bodo vplivale na univerze, saj bo stroške avtorskih pravic krilo resorno ministrstvo. A verjetno jih bo krilo iz sredstev, namenjenih visokemu šolstvu, kar pomeni, da bo na koncu vseeno manj sredstev za visokošolske organizacije.

Del poslanstva Univerze v Ljubljani je ohranjanje visokega nivoja raziskovanja in izobraževanja v javnem interesu. V prihodnosti bi bilo nujno, da se nas enakopravneje upošteva tudi pri sprejemanju avtorskopravne zakonodaje, ki ključno vpliva na delo naših raziskovalcev in izobraževalcev, ki ustvarjajo in razširjajo znanje.«